

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců Mgr. Davida Hipšera a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: **JUDr. J. K.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí ministra spravedlnosti ze dne 20. 9. 2011, čj. 555/2011-LO-SP/4, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 14. 4. 2015, čj. 6 A 357/2011 – 62, o posouzení podjatosti soudců,

t a k t o :

Soudci 2. senátu Nejvyššího správního soudu JUDr. Miluše Došková a JUDr. Karel Šimka **n e j s o u v y l o u č e n í** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 2 As 100/2015.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Rozhodnutím ze dne 20. 9. 2011, čj. 555/2011-LO-SP/4 (dále též „napadené rozhodnutí“), ministr spravedlnosti zamítl rozklad žalobce proti rozhodnutí ze dne 14. 6. 2011, čj. 67/2011-OJ-SZ/13, kterým ministr spravedlnosti rozhodl o obnově řízení o návrhu Vrchního státního zástupce v Praze ze dne 5. 6. 2009 zn. 5SPR71/2009 na jmenování JUDr. J. K. do funkce Krajského státního zástupce v Ústí nad Labem, ukončeného pravomocným rozhodnutím ministryně spravedlnosti ze dne 15. 6. 2009, čj. 106/2009-OJ-SZ/2.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí ministra spravedlnosti ze dne 20. 9. 2011 žalobu k Městskému soudu v Praze, který rozsudkem ze dne 14. 4. 2015, čj. 6 A 357/2011 – 62, zrušil žalobou napadené rozhodnutí, vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení a přiznal žalobci náhradu nákladů řízení.

[3] Ministerstvo spravedlnosti (dále jen „žalovaný“) podalo proti rozsudku městského soudu kasační stížnost. Řízení o kasační stížnosti je u Nejvyššího správního soudu vedeno pod sp. zn. 2 As 100/2015, věc byla přidělena k vyřízení druhému senátu a v souladu s rozvrhem práce byl soudcem zpravodajem určen JUDr. Karel Šimka.

[4] Dva soudci druhého senátu, JUDr. Miluše Došková a JUDr. Karel Šimka, oznámili předsedovi Nejvyššího správního soudu po seznámení se s obsahem spisu skutečnosti svědčící o jejich možné podjatosti v předmětné věci podle § 8 odst. 1 a 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[5] Soudkyně JUDr. Miluše Došková v oznámení uvedla, že věc se týká kolize ve jmenování Krajského státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem. Na netrestním

úseku tohoto pracoviště působila v letech 1987 až 1994, s oběma zainteresovanými státními zástupci se dobře znala a měla k nim přátelský vztah; v Ústí nad Labem dále působila u krajského soudu až do roku 2002 a během této doby udržovala přátelské vazby s pracovníky státního zastupitelství. Od té doby uplynul delší čas, s oběma zástupci se neviděla několik let. Subjektivně se necítí podjatá, nicméně vzhledem ke shora uvedenému by zde mohly vzniknout vnější pochybnosti o její nepodjatosti.

[6] Soudce JUDr. Karel Šimka v oznámení uvedl, že napadené rozhodnutí vydal ministr spravedlnosti, jehož úřad v rozhodné době vykonával JUDr. Jiří Pospíšil. JUDr. Šimka se s JUDr. Pospíšilem dlouhodobě stýká a zná jej také ze studií práv. Ostatní aktéry kauzy včetně nynějšího ministra spravedlnosti JUDr. Šimka osobně nezná a subjektivně se necítí podjatým; o existenci projednávané kauzy měl JUDr. Šimka rámcovou povědomost ještě předtím, než mu byla přidělena podle rozvrhu práce.

Předseda Nejvyššího správního soudu podle § 8 odst. 3 *in fine* s. ř. s. předložil posouzení podjatosti jinému senátu Nejvyššího správního soudu.

[7] Podle § 8 odst. 1 věta první a třetí s. ř. s. „*soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr ke věci, ke účastníkům nebo ke jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Důvodem ke vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*“ Soudkyně JUDr. Miluše Došková a soudce JUDr. Karel Šimka postupovali v daném případě dle § 8 odst. 3 věty první s. ř. s., dle něhož „*soudce, který zjistí důvod své podjatosti, oznámí takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu*“.

[8] Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu vyplývá, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti soudce o jeho nezaujatosti v konkrétním případě. Jak se k této otázce vyjádřil Ústavní soud, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o nepodjatosti konkrétního soudce; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být (viz náleží Ústavního soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, N 127/6 SbNU 429). Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem soudce vedou. Platí však, že k vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci, nebo schopen, nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, N 98/23 SbNU 11). Podjatost soudce totiž zcela nepochybně zasahuje do ústavního principu zákonného soudce.

[9] Vždy je nutné pamatovat na to, že institut soudce vychází z premisy nezaujatosti a nestrannosti a jako takový tvoří pilíř demokratické společnosti. Proto vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí věci postupem podle § 8 odst. 1 s. ř. s. lze jen výjimečně a ze skutečně závažných důvodů (blíže k tomu v usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003 – 16). Vždy je třeba v každém konkrétním případě pečlivě zvažovat, zda zjištěné skutečnosti vedou k závěru o existenci pochybností o podjatosti soudce.

[10] Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2013, čj. Nao 41/2013 – 56, platí že „při rozhodování o vyloučení soudce je třeba mít na paměti též zachování funkčnosti soudu, resp. *zákaz denegationis iustitiae*, z čehož plyne, že výklad a aplikace ustanovení o vyloučení soudců nemohou vyústit v situaci, kdy již nebudou žádní soudci, kteří by o věci mohli rozhodovat – proto na vyšších stupních soudní soustavy, kde jsou možnosti substituce vyloučeného soudce omezenější, je namísto zaujmout k vylučování soudců přístup restriktivnější než na nižších stupních soudní soustavy, kde je řešení procesní situace v důsledku vyloučení soudců snazší, včetně možnosti přikázání věci jinému věcně příslušnému soudu.“

[11] Nejvyšší správní soud zkoumal v souladu s výše uvedenými východisky, zda lze mít na základě objektivní úvahy za to, že by JUDr. Miluše Došková a JUDr. Karel Šimka mohli být v dané věci podjati. Oba soudci uvedli, že nevnímají svůj poměr k věci či účastníkům tak, že jsou dány předpoklady k jejich vyloučení z projednávání a rozhodnutí věci.

[12] Nejvyšší správní soud neshledal objektivní pochybnosti o možné podjatosti u soudkyně JUDr. Doškové z důvodu jejího kolegiálního vztahu k žalobci a JUDr. J. J. z doby jejího působení u Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem. Na intenzitu mezilidských vztahů má nepochybně vliv plynutí času. Časový odstup od faktického ukončení kontaktů má zpravidla za následek snížení intenzity takového vztahu. Okolnosti, které by v době, kdy byly aktuální, mohly představovat důvod k pochybnostem o podjatosti soudce, mohou v průběhu času natolik ztratit na významu a intenzitě, že již nadále nebudou důvodem k vyloučení soudce. To samozřejmě neplatí u základních osobních vztahů (např. příbuzenský poměr), kde plynutí času tento efekt zpravidla nemá. O takový případ však v této věci nešlo. Každý soudce navazuje v průběhu své profesní kariéry řadu standardních profesních a kolegiálních vztahů, které se v průběhu času vyvíjejí; poté, co soudce opustí dosavadní profesní pracoviště, lze předpokládat postupné omezování kontaktů s kolegy z předchozího pracoviště a s tím spojenou nižší intenzitu vybudovaných vztahů. Tím spíše to platí u soudců vyšších soudů, kteří během své kariéry z logiky věci vystřídali více působišť. Je rovněž nutno vzít v potaz, že počet soudců působících u vyšších soudních instancí je omezen a pravidla pro vylučování soudců je u nich nutno aplikovat spíše restriktivně, aby nebyla ohrožena činnost soudu a přístup ke spravedlnosti (srov. též shora citované usnesení Nejvyššího správního soudu čj. Nao 41/2013 – 56). Od profesního působení JUDr. Doškové u Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem již uplynulo více než dvacet let a od jejího následného působení u Krajského soudu v Ústí nad Labem více než deset let. Během této poměrně dlouhé doby se JUDr. Došková stýkala s bývalými kolegy z těchto pracovišť dle svého tvrzení jen sporadicky. Žalobou napadené rozhodnutí i rozhodnutí jemu předcházející byla vydána až několik let poté, kdy JUDr. Došková opustila pracoviště v Ústí nad Labem. U soudkyně JUDr. Doškové nevyplývaly žádné zvláštní okolnosti, které by mohly mít vliv na její nestrannost, ostatně ani JUDr. Došková subjektivně nepochybovala o své nepodjatosti.

[13] Ve vztahu k možné podjatosti soudce JUDr. Šimky bylo třeba jím uvedená tvrzení poměřovat tím, zda případně není dán jeho poměr k projednané věci s ohledem na vztah k osobě, která rozhodla o rozkladu. Účastníkem správního a posléze soudního řízení nebyl JUDr. Pospíšil jako fyzická osoba či osoba jednající za právnickou osobu, ale správní orgán, Ministerstvo spravedlnosti resp. ministr spravedlnosti, nikoli osoba konkrétního ministra. JUDr. Jiří Pospíšil vydal napadené rozhodnutí při výkonu své tehdejší funkce ministra spravedlnosti. Jednalo se výhradně o výkon státní správy, nikoli o soukromou aktivitu JUDr. Pospíšila. To je nepochybné i z toho, že kasační stížnost proti rozsudku městského soudu podal (z titulu své funkce) nynější ministr spravedlnosti, u kterého JUDr. Šimka výslovně uvedl, že jej osobně nezná. Rovněž argumentace uvedená v kasační stížnosti se nijak netýká konkrétně JUDr. Pospíšila jako fyzické osoby. Osobní vztah mezi JUDr. Šimkou a JUDr. Pospíšilem není

za těchto okolností způsobilý založit objektivní důvodné pochybnosti o poměru JUDr. Šimky k věci, k účastníkům nebo jejich zástupcům.

[14] Obecná povědomost JUDr. Šimky o existenci projednávané kauzy bez dalšího nezakládá pochybnost o soudcově podjatosti, neboť sama o sobě nemá vliv na jeho poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům. U mediálně známé kauzy nelze ostatně vyloučit povšechnou znalost o jejích okolnostech u širšího spektra soudců. Pokud by jen z tohoto důvodu měl být soudce vyloučen pro možnou podjatost, bylo by ohroženo samotné fungování soudu (srov. shora citované usnesení Nejvyššího správního soudu čj. Nao 41/2013 – 56).

[15] S poukazem na shora uvedené důvody dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že nejsou dány důvody pro vyloučení JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 2 As 100/2015.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 26. června 2015

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu